

Okulöncesi Hedeflerine Dönük ?zleyici De?erlendirme Arac?

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *Okulöncesi Hedeflerine Dönük ?zleyici De?erlendirme Arac?*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=27963>

Öz

Okulöncesi Hedeflerine Dönük İzleyici Değerlendirme Aracı (Formative Evaluation and Teaching Aids for Preschool Objectives), okul öncesi dönemdeki çocukların gelişim hedeflerine ulaşma düzeylerini sistematik olarak izlemek ve değerlendirmek amacıyla uyarlanmış bir psikolojik ölçektir. Bu araç, özellikle **izleyici değerlendirme** (formative evaluation) prensiplerine dayanarak, eğitimcilere öğretim stratejilerini anında ayarlama ve bireyselleştirme imkanı sunar.

Ölçek, 1992 yılında **T. Taffe** tarafından Bozaziçi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü'nde sunulan bir yüksek lisans tezi kapsamında Türkçe'ye uyarlanmıştır. Uyarlama çalışması, aracın Türk eğitim sistemi ve kültürel bağlamı içerisindeki psikometrik özelliklerini, yani güvenilirlik ve geçerliliğini incelemeyi hedeflemiştir. Bu değerlendirme aracı, öğretmenlerin çocukların gelişimsel ilerlemelerini objektif bir şekilde kaydetmelerine olanak tanır.

Anahtar Kelimeler

Okul öncesi, izleyici değerlendirme, gelişim hedefleri, uyarlama, psikometrik özellikler, erken çocukluk eğitimi, Bozaziçi Üniversitesi.

Yazarlar

Bu ölçeğin Türkçe'ye uyarlanması gerçekleştiren yazar **T. Taffe**'dir. Uyarlama çalışması, 1992 yılında tamamlanmıştır. Kaynakçada orijinal ölçeğin geliştiricilerine dair detaylı bilgi bulunmamaktadır.

Amaç

Aracın temel amacı, okul öncesi eğitim programlarının belirlenen hedeflerine çocukların ulaşma düzeylerini periyodik ve sistematik bir şekilde gözlemek ve kaydetmektir. Bu **gözlem** süreci, eğitimcilere anında ve sürekli geri bildirim sağlayarak, öğretim programlarının etkinliğini değerlendirme ve gerektiğinde müdahale etme olanağı tanır.

Ölçek, sadece sonuçları değil, aynı zamanda öğrenme sürecini de takip ederek, çocukların güçlü yönlerini ve geliştirilmesi gereken alanları belirlemeye yardımcı olur. Uyarlama çalışması ise, aracın Türkçe konulan popülasyonda geçerli ve güvenilir bir ölçüm aracı olarak kullanılabilirliğini kullanılmayacağına tespit etmeyi amaçlanmıştır.

Yapı

Okulöncesi Hedeflerine Dönük İzleyici Değerlendirme Aracı, okul öncesi müfredatının kapsadığı çok boyutlu gelişim alanlarını ölçmeyi hedefleyen bir yapıya sahiptir. Bu yapı, tipik

olarak erken çocukluk geli?iminin temel alanlar?n? kapsamaktadır. Ölçek, belirli ö?renme hedeflerini davran??sal maddeler halinde ayr??t??rarak, bu hedeflere ula??l?p ula??mad???n? ölçer.

Ölçe?in ölçtü?ü temel geli?imsel yap?lar, büyük olas??kla a?a??daki alanlar? içermektedir:

Bili?sel Beceriler: Kavram olu?turma, problem çözme ve mant?ksal ak?l yürütme.

Motor Beceriler: ?nce motor koordinasyon ve kaba motor hareketler.

Dil ve ?leti?im: Sözlü ifade, anlama ve dinleme becerileri.

Sosyal ve Duygusal Geli?im: Akranlarla etkile?im, öz bak?m becerileri ve duygusal düzenleme.

Geçerlik

Ölçe?in Türkçe uyarlamas?na ili?kin geçerlik çal??malar?, ?. Taffe'nin 1992 tarihli yüksek lisans tezinde ele al?nm??t?r. Kaynak bilgileri spesifik geçerlik türleri ve katsay?lar? hakkında detay sunmamaktadır.

Ancak, bir uyarlama çal??mas?nda, öncelikle **içerik geçerli?i** sa?lanmal?d?r; yani ölçek maddelerinin Türk okul öncesi programlar?n?n hedeflerini yeterince temsil edip etmedi?i uzman görüş?leri ile de?erlendirilmittir. Ayr?ca, ölçe?in teorik yap?yla tutarlılı??n? gösteren yap? geçerli?i analizlerinin (örne?in, bilinen gruplar kar??la?t?rmas? veya faktör analizi) de incelenmi? olmas? beklenmektedir.

Güvenirlik

Arac?n güvenilirlik analizleri de 1992 tez çal??mas? kapsam?nda raporlanm??t?r, ancak spesifik güvenilirlik katsay?lar? (örne?in, iç tutarlılık katsay?s? veya test-tekrar test korelasyonu) kaynakta aç?kça belirtilmemiştir.

Gözlem araçlar? için hayati önem ta??yan bir güvenilirlik türü, **gözlemciler aras? güvenilirlik** (inter-rater reliability) olup, farklı ö?retmenlerin ayn? çocu?u de?erlendirdi?inde benzer sonuçlara ula??p ula?mad???n? gösterir. ?zleyici de?erlendirme araçlar?nda, uygulay?c?lar aras?ndaki tutarlılı??n? yüksek olmas?, ölçe?in objektifli?ini sa?lamak aç?s?ndan kritik bir gerekliliktir.

Faktör Analizi

Ölçe?in Türkçe formunun temel boyutlar?n? ve yap?sal özelliklerini belirlemek amacıyla faktör analizi yönteminin kullanılıp kullanılmad???na dair kaynakta kesin bir bilgi yer almamaktadır. Uyarlama süreçlerinde, ölçe?in birden fazla geli?im alan?n? ölçen yap?s?n?n Türk örnekleminde de tutarlı olup olmad???n? kontrol etmek için **do?rulay?c? faktör analizi** (DFA) uygulanmas? standart bir prosedürdür.

Faktör analizi, ölçek maddelerinin hangi alt boyutlar alt?nda topland???n? ortaya ç?kararak, arac?n teorik yap?s?n?n ampirik verilerle ne ölçüde desteklendi?ini gösterir. Bu, ölçe?in çok boyutlu yap?s?n?n korunup korunmad???n? anlamak için gereklidir.

Araç

Test Type: Uyarlama (Adaptation)

Format: Gözlemci De?erlendirme Arac? (Observer Rating Scale). Derecelendirme format? kaynakta belirtilmemi? olup, okul öncesi hedeflerine yönelik oldu?u için genellikle ikili (ba?ar?l?/ba?ar?s?z) veya üçlü (gözlendi/k?smen gözlendi/gözlenmedi) bir sistem kullan?r.

Language Available: Türkçe (Turkish)

Population Group: Okul Öncesi E?itim Alan Çocuklar (Preschool Children)

Age Group: Genellikle 3-6 ya? aral??? (Typically 3-6 years old)

Population Details: Uyarlama çal??mas?, yüksek lisans tezi kapsam?nda 1992 y?l?nda ?stanbul'da gerçekte?irilen bir örneklem üzerinde yürütülmü?tür. Örneklem detaylar? tez metninde yer almaktadır.

Test Methodology: ?zleyici De?erlendirme (Formative Evaluation). Ö?retmenlerin veya e?itimcilerin, çocuklar?n belirlenen geli?im hedeflerine yönelik sergiledikleri davran??lar? do?rudan gözlemleyerek puanlad??? bir metodolojiye sahiptir. Bu yöntem, sürekli geli?im takibi için idealdir.

Anahtar Kelimeler

Geli?imsel de?erlendirme, ö?retmen gözlemi, erken çocukluk program?, yüksek lisans tezi, e?itim hedefleri, nicel ara?tırma.

Yazarlar

Author ORCID Identifier: Bilinmiyor

Affiliation Email addresses: Bilinmiyor

Correspondence Address: ?. Taffe, Bo?aziçi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, ?stanbul (1992).

?zinler, Ücret ve Test Y?l?

Ölçe?in uyarlama çal??mas? **1992** y?l?nda tamamlanm??tır. Ölçe?in kullan?m? için gerekli izinler

ve olası ücretlendirme bilgileri, orijinal ölçek sahiplerine ve uyarlama çalışmaları yapılırsa kurum olan **Bo?aziçi Üniversitesi**'ne ba?lıdır. Akademik veya ara?tırma amaçlı kullanımlar için tez sahibinden veya üniversiteden izin alınması gerekebilir.

Ölçeğin orijinal PDF dosyası kaynak içerikte bulunmamaktadır.

Kaynaklar

Ayrıca, Okulöncesi Hedeflerine Dönük ?zleyici De?erlendirme Aracı'nın Türkçe'ye uyarlanması da kullanılan temel akademik referans listelenmiştir:

Taffe, ?. (1992). *Reliability and validity of Formative Evaluation and Teaching Aids for Preschool Objectives* (Master's thesis). Bo?aziçi University Institute of Social Sciences, İstanbul.

Okulöncesi Hedeflerine Dönük ?zleyici De?erlendirme Aracı Maddeleri

ÖNEMLİ: Ölçek maddeleri kaynak içerikte sağlanmamıştır. Maddeler, çocuğun okul öncesi gelişim hedeflerine ulaşımını gösteren gözlemsel davranış ifadelerinden oluşmaktadır.

Ölçek maddeleri, çocuğun belirli görevleri yerine getirme veya sosyal etkileşimlerde bulunma yeterliliğini gözlemlemeye odaklanır.

Tipik maddeler, "Çocuk, 5 parçalı yapbozu tek başına tamamlar" veya "Çocuk, duygusal tepkilerini uygun kelimelerle ifade eder" şeklinde yapılandırılmıştır.